

Kedves kollégák, fiatalok!

Az elmúlt hónapokban sokan megállítottatok bennünket azzal a kérdéssel, hogy „Mi az a Gólyahír? Mit jelent maga a név, a program?” Már kezdetek-kezdeten igyekeztünk mindenkihez eljuttatni az ezzel kapcsolatos információkat több-kevesebb sikerrel. Most, a három hónapos, sikeresen lebonyolódott foglalkozássorozat végeztével igyekszünk nem csak magyarázni, de kiállítási anyagainkkal, képriortjainkkal szemléltetni is azt, hogy milyen jellegű tervekkel, célokkal rugaszkodtunk neki a tanórán kívüli ismeretterjesztésnek, tevékenységeknek, s milyen eredményeket könyvelhettünk el annak zárásakor. Mindezekről egy, a tanácsteremben berendezett kiállításon és ily módon – a program részfeladataként elkészített közösségi falon (faliújságon) – is tájékozódhattok.

A program egy 2016-ban meghirdetett és még az év nyarán megnyert pályázat segítségével bonyolódhatott le idén a téli és tavaszi hónapokban. A pályázat szakmai (pedagógiai) anyagának megírásában dr. Szathmáry Jánosné Anikó néni, Siket János tanár úr és Szűcs József tanár úr vettek részt, de pénzügyi-gazdasági vonatkozásban elengedhetetlen volt Ráczné Sárközi Katalin és Szilágyiné dr. Kiss Klára segítsége is, mely szintén nagyon fontos és nélkülözhetetlen összetevője egy sikeres pályázatnak. 10 javítóintézeti („letöltős”) fiatal foglalkoztatását vállaltuk különböző megközelítésekben, de azonos témakör köré csoportosítva.

A foglalkozásaink központi témaköre a „TERMÉSZET” volt. Különös hangsúlyt fektettünk a természetvédelemre, környezettudatos nevelésre, mert tudjuk, hogy az élhető bolygó, az egészséges élettér fenntarthatósága az egyéni gondolkodás, cselekedetek összességének eredménye lehet csupán. Reményeink szerint nem csak a fiatalokra, de rajtuk keresztül hatást gyakorolhatunk otthoni, baráti környezetükre, a későbbiekben gyermekeikre is azáltal, hogy a programban részt vett fiatalok „helyesen” nevelik őket e tekintetben is. Témaköreink megválogatását tágabb körben tettük annál, semmint csupán a „Ne szemetelj!”, „Gyűjtsd szelektíven a hulladékot!”, „Ne folyasd feleslegesen a csapvizet!”, „Kapcsold le a villanyt, ha az feleslegesen világít!” egyébként is mindennap elhangzó, és természetesen nagyon fontos figyelemfelhívásokra, azok fontosságának hangsúlyozására korlátozódna. Az ezeket is érintő elméleti-szakmai tájékoztató, felvilágosító interaktív előadásokat Siket János tanár úr tartotta meg. Sok olyan témakört érintett, mely nem fér bele a tanórák kereteibe. S meglepően sokszor terelődött a témakörön belül a beszélgetés más irányba, mely a fiatalok érdeklődését, csírájában már kialakult felelősségtudatát bizonyítja. Anikó néni a természet és a művészetek kapcsolatát tárta a fiatalok elé a képzőművészetekben, filmművészetekben, irodalomban és zeneművészetben. Józsi bácsi kreatív foglalkozásain természetes és/vagy újrahasznosított hulladék anyagokból készítettek a fiatalok használati és dísz tárgyakat javarészt előre megálmodott tervek szerint, de szabadjára is engedhették fantáziájukat, önálló gondolatok kivitelezésére is volt lehetőség. Minden elkészített mű akár az intézetünkbe meghirdetett öko-kreatív verseny benevezett alkotása is lehetne, hisz nagyobbik része valóban hulladékok újrahasznosításából készült.

A program zárásaként lehetőségünk volt 3 napot (május 19-20-21) kirándulnunk is, melyet elsősorban nem az épített környezetben, hanem a természetben tehattunk meg: Vekeri-tó és környéke, Hármashegyialja és környéke (megközelítés a Zsuzsi vonattal) és a Békás-tó/Állatkert/Nagyerdő környéke. Az első két napon a BIT Egyesület lelkes vezényletével mutattuk meg a fiataloknak, hogy a számítógép, az internet és a szoba négy falán, világán túl is van élet. Illetve azt, hogy micsoda élménydús, izgalmas programok kialakítására van lehetőség néhány eszköz és egy lelkes csapat segítségével. A rövidtávú, nyilvánvaló célokon túl (csapatépítés, tolerancia-, együttműködési hajlam, problémamegoldó készség, stb.) megmutattuk azt is, hogy mit jelent a természet közeli élmény adta pozitív feltöltődés. Mellesleg láthatták azokat a kirándulókat, romantikusan sétáló párokat, családokat, boldog gyermeki arcokat is, akik mellettünk, közelünkbe bográcsoztak, játszottak (néhánykor hozzánk csatlakozva a foci idején). Megtettünk mi magunk is néhány rövid túrát, kihasználtuk egy kis játékra az erdei foci pályákat és jó példával előállva szemétszedési akcióba is belekezdünk a Nagyerdő környékén. Bízunk benne, hogy a jövőben – főleg szülőként - lehetséges és nagyon gyakori alternatívaként fog szerepelni a fiatalok szabadidős programjában, családi programjában a természetben töltött együttlétek, játékok, kirándulások.

Fogadjátok szeretettel a további tömör tájékoztatót, a sok-sok vidám percet megőrkítő képriportot!

Anikó néni, János bácsi, Józsi bácsi

Gólyahír

Mit is jelent a pályázatunk névadója: „Gólyahír”?

A **mocsári gólyahír** (*Caltha palustris*) a boglárkafélék (*Ranunculaceae*) családjába sorolt gólyahír (*Caltha*) nemzetségének egyetlen, Magyarországon is honos faja. Nem védett. Nyirkos területeken: mocsarakban, lápréteken, fűz- és égerligetekben, nedves réteken, patakpartokon él – a Kárpát-medencében mintegy 1000 m magasságig. Évelő. Márciustól május végéig virágzik, sőt, részben később is virít; virágait sok rovar kedveli. Népi nevei: gólyavirág, kácsavirág, libadöglesztő.

A gólyahír virágzása idején érkeznek meg hazánkba a gólyák, azaz „hírt ad az érkezésükről”. Üde színfoltja a természetnek. Mindemellett a tavasz hírnöke, egy új kezdet jele. Talán ezért is választottuk ezt pályázatunk elnevezésének: az önpusztító, meggondolatlan, felelőtlenül környezetkárosító magatartásának köszönheti az emberiség mindazt a negatív tendenciát (globális felmelegedés, savas esők, savanyú talajok, egyre sokasodó halott (élettelen) folyók és teljesen terméketlen területek, stb), ami önpusztításhoz vezet. **Programsorozatunk nem a gólyák, de talán egy érettebb, felelősségteljesebb gondolkodás, környezettudatosabb cselekvés, életmód előhírnöke lehet.**

Bemutatkozik a „Gólyahír” öko-kreatív műhelye

A műhelyfoglalkozásain többnyire tanári instrukciók alapján készítettük el a hulladékokból, vagy természetes anyagokból elkészített darabjainkat. Saját ötlet alapján megvalósított „vizsgaanyagokat” készíthettek az utolsó foglalkozásokon, illetve teret engedtünk az egyedi megoldásoknak a késznek tűnő tervek esetén is. Egy újdonság feltalálása, megtervezése és kivitelezése nem is olyan egyszerű dolog, alig néhány embernek sikerült véghezvinni. A képzelőerőt, kreativitást és a kezűgyességet, precizitást, kitartást nem lehet kilóra venni a boltban. Az részben adottság, másrészt gyakorlottság kérdése. Örömmel tapasztaltuk viszont, hogy sikerült néhány fiatalban felébresztenünk a szunnyadó kreativitást, s szemmel látható volt a fejlődés a hónapok során. Némelyek a lelkesedésben nem szenvedtek hiányt. Ha a kettőt együtt láttuk egy személyben, akkor jelentett ez igazi örömet, hisz bennük látjuk a jövő problémamegoldóit, legyen szó akár környezettudatosságról, akár másról.

Először egy valódi, minden fiataalt és az intézeti költségvetést is érintő élő problémára kerestünk megoldásokat: az *iskolai dossziék* pótlása, olykor tartós hiányának megoldása. Az ötlet természetesen egyszerű, a megoldás a „lábaink előtt hever”. A ragasztóanyagot leszámítva az iskolai dossziék 100%-ban megoldhatóak hulladék anyagokból. Rengeteg kartondoboz – és az abból nyert kartonlemez – jutott eddig arra a sorsra, hogy elégettük, illetve az utóbbi években a szelektív hulladékgyűjtőkbe kerültek azok. Előbb-utóbb ezt követően is erre a sorsra jutnak, de miért is ne hasznosíthatnánk azokat előtte?

Többféle elképzelés született arra, hogy milyen formában javasoljuk az iskolai dossziék, „táskák” sorozatgyártását, mely talán kedvező elbírálás után valamely tanműhelyben készülhetne a megfelelő – a befogadásoktól és elhasználódástól függő – ütemben. Lehet, hogy a legegyszerűbb kivitel a befutó. Talán dosszié-szépségversenyt is rendezhetünk így, ha már nem a „pénztárcánk” rovasára megy egy-egy rosszul sikerült darab.

A prototípusok a kiállításon tekinthetők meg, de nézzünk néhány fotót: miként készültek ezek!

A kartonpapír hulladék sok egyéb más dologra is hasznosítható. Így készülhet belőle *irattartó papucs*, *rekeszes alsónemű és zoknitartó*, de akár *fiókos*, vagy *aktatáska-jellegű irattartó*, illetve *levéltartó doboz* is. A fiatalok szekrényében is átlátható rendbe, standardizált módon sorakozhatnak az iratok, levelek, ha beindulhatna ezek „tömeggyártása”.

A program idején több ünnepet is megéltünk: Valentin nap, Nők napja, Húsvét, Anyák napja. Nagyobb, meghitt ünnep még a Karácsony, illetve szeretteink névnapja, születésnapja. Megmutattam, hogy miként lehet hulladékból és minimális költségű anyagokból egyedi kivitelezésű üdvözlőlapokat és személyes ajándékokat készíteni. Így készültek el a 2D-s és 3D-s üdvözlőlapok és fényképtartó keretek.

Az *üdvözlőlapok*, *borítékok*, *hűtő mágnesek* részben hulladék anyagokból (kimaradt csomagolópapírok, katalógusok - pl. kertészeti katalógus), részben természetes anyagú dekorációs anyagokból készültek. A jól sikerült darabok azonnal átadásra kerültek, így alig maradt néhány bemutató darab a kiállításra. ☺ Ezeket a kiállítás vitrinjeiben kereshetik, kereshetitek.

A *fényképkeretek* szintén 100%-osan hulladékból előállíthatóak, kimaradt csipkeszalagok, fahéj, csillagánizs, egyéb dekorációs anyagok nem minden háztartásban találhatóak meg. Olykor érdemes anyáink, nagymamáink varrodobozáiban, a spájzban, „kincses ládáiban” keresgélni. Ezek lehetnek éppen vásároltak is, de sok szép termés, madártoll, csiga- és kagylóház, fakéreg (és sok szép dolog még) a természetben is begyűjthető. A kivitelezésnek csak az egyéni ízlésünk és a fantáziánk szabhat határt.

Sok éve valósítottam meg az akkori fiatalokkal a saját ötletemet, mely szerint hűsigitelésből kimaradt építkezési hulladékból - *hungarocell táblából* - és megunt ruhadarabokból „*mozaikképet*” készíttsek. Ennek eredménye ma is látható az 5-ös általános csoport előterében. Az eredetileg öko-kreatív ötlet most kis „csalással” valósulhatott meg. Ez alkalommal kénytelen voltam megvenni szinte minden hozzávalót, de egy félzsáknyi használt ruhaanyag így is a rendelkezésemre állt. Tudtam, hogy nagyon sok idő és kitartás szükséges egy-egy igényes darab elkészítéséhez, ezért az egyszerűbb verziót készítettem el, önmagában is díszítő ruhaanyagot feszítettünk ki a keretbe. Ezeket 3-4 fiatal csoportosan készítette el a csütörtök délutánok egyikén. Többen vállaltak bonyolultabb darabokat is, melyeket a csoportokban lett volna módjuk befejezni. Ám egyetlen fiatal bizonyult csak kellően kitartónak, ő két művel is megjeleni a kiállításon (R. Erik).

Tartottam tőle, hogy a legnehezebb feladat a *palackkertek* elkészítése lesz. Az első ilyen próbálkozásom alkalmával valóban egy selejtezéskor talált, hulladékként a sorsára váró demizsonos üvegbe „építettem” mini kertet. Azóta több ilyen is készítettem több-kevesebb sikerrel. Nagyon kell ügyelni a növények épségére, a fajtaválogatásra, a megfelelő talajmennyiségre és a palackba öntött víz mennyiségére. Mert a legtöbbje hetek alatt tönkremegy, kiszárad, kiposhad, ha nem figyelünk kellően oda. De ha eltaláltuk az arányokat, akkor ledugaszolhatjuk az üveget, s akár egy évtizedig se kell kinyitni azt, csupán újraterelítéskor, amikor már kinőtték a növények a teret. Sajnos a két legnagyobb (50 literes) üveg a munkálatok közben összetört anyaghiba miatt. Már a demizsonok sem a régiak, hasuknál alig 1 mm-esre vékonyították el fűjás közben, elég volt egy kis koccanás ahhoz, hogy tönkremenjenek. Hogy hogyan építettük be a palackkerteket az üvegek száján keresztül? Ezekről részben árulkodjanak a fényképek, másrészt maradjon az a mi titkunk.... ☺

A *parafa* - mint természetes anyag – több kivitelezésben is megjelenik. Valódi hulladék anyagokból készítettem korábban húsvéti dekorációt. Sokan emlékezhetnek erre, hisz alig egy éve a kiállítási anyagunk részét képezte. Parafa dugókból készültek el a tolások, felületük akril festékekkel lett színezve, illetve különböző dekorációs anyagokkal tettük különlegesebbé azokat. Most is ezt az ötletemet használtam fel. Idő és anyag hiányában kevésbé látványos a kivitelezés. *Karácsonyi dekoráció* készült néhány dugóból, mások *forró edények, lábasok alátétjét* illesztettek össze ragasztópisztoly segítségével. Megtekinthetőek a kiállításunk egyik üvegvitrinjében.

Parafából – mint ahogyan azt korábban is tettem – *faliújság*ot (közösségi falat) is készítettünk. Kivitelezésében nagy segítségünkre volt Krizsai András bácsi is, utólag is köszönettel tartozunk neki! Kijelölt helye, megvalósulása a „büfé” frontja lett helyt adva mostantól minden hirdetménynek, eredményjelzőnek, vagy akár bemutatkozó jellegű tartalomnak. Nem titkolt szándékunk, hogy itt éledhet akár újra a „Mákvirág”. A könyvtári archívumból, régi kollégák emlékeiből tudhatjátok meg, hogy mire is gondolunk ekkor. Képriportokat készíthetnek a csoportok magukról, munkásságukról, nagyobb projektekről a mostani beszámolóhoz hasonlóan. Bemutakozhatnak önjelölt költőink, festőművészeink, grafikusaink. A témát ti határozzátok meg, ti magatok legyetek az (fali-) újság szerkesztői. A faliújság fontos eleme, hogy természetes anyaggal díszítsük oly módon, ahogyan azt korábban a befogadó csoport és az 5-ös csoport előterében is tettem (kukoricacsuhé, faháncs és fakorongok). A véletlen sietett a segítségemre, amikor a tornaterem szertárában egy másfél évtized óta kallódó kötél akadt a kezembe. Két legyet ütöttünk egy csapásra: természetes és feleslegessé vált, hulladék anyagból készülhetett el a faliújság kerete. A kötelet szétsodorva kellő mennyiségű anyaghoz jutottunk.

Arra biztatunk benneteket, hogy használjátok ki a lehetőséget bátran. Beszéljétek meg az ötleteiteket, lehetőségeiteket a nevelőitekkel, s közösen keressétek meg a módját, formáját annak, hogyan mutatkozhatnátok be ezen a felületen.

Elméleti oktatás:

Hűtőmágnes, üdvözlőlap és levélpapír készítése. A szép idézetek sem maradhatnak el.

Kreativitásra inspiráló térben szökkennek szárba a legjobb ötletek.

Készülnek az egyedi fényképtartók.

Mozaikképek az 5-ös előterében. 3 évvel korábbi ötletemet elevenítettem most fel.

Dossziékészítés

Készülnek az új művek tervei.

Egységben az erő: próbáljuk meg közös erővel a rongyot a nútba tömni!

Palackkertek az előzet 7-8. osztálytermében.

Palackkert

A faliújság előkészületei: a parafa felragasztása.

Ilyen volt már... Ilyen is... Akkor most legyen ilyen!
A lényeg, hogy legyen természetes!

A kész hirdető faliújság

A kirándulás pillanatai képekben

„Te Szedd” Akció!